

ARXIU DE L'ADMINISTRACIÓ CENTRAL DEBAT

Francesc Barriach (Moderador): S'obre el debat. Algú vol intervenir?

Maria Elvira (Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació): Ha dit el senyor Conde que l'Arxiu de Cervera ja no pot rebre cap més documentació. On va la documentació que hauria de rebre aquest arxiu?

Rafael Conde: No se sap. És a dir, hi ha un problema... Hi ha l'Arxiu Històric Provincial de Tarragona que rep una documentació, el de Girona que en rep una altra i el de Lleida. Ara, Barcelona Ciutat i Barcelona Província no han tingut mai un Arxiu Històric Provincial. L'Arxiu de la Corona d'Aragó, evidentment, ni institucionalment ni física pot rebre aquesta documentació. Cervera va servir durant uns anys, però, a partir de l'any 1982, es va acabar d'omplir. Quin destí tindrà la documentació d'hisenda, de l'audiència o del govern civil —que és un dels problemes; els arxius dels governs civils els hem oblidat massa sovint, i tenen una riquesa documental important—, de les administracions perifèriques, de l'Institut d'Estadística, on anirà tot això? El problema se solucionarà quan tinguem el coratge —ja que estem entre companys podem dir-ho— de crear criteris de triatge i decidim què es conserva i què no es conserva. Ja dic en la meva ponència, una mica en broma, que els documents no són esperits purs, no en caben una infinitat en un mil·límetre quadrat. La llei d'impenetrabilitat dels cossos és..., bé, nosaltres en som una de les seves

víctimes. Hem de resoldre què fer amb els documents. No podem acumular i acumular tranquil·lament perquè, si no hi ha un criteri de triatge coherent, el destí és la destrucció del conjunt.

Marc Escolà (Arxiu del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya): Bé, Sr. Conde, jo només li volia dir que la documentació de la Generalitat que es va transferir a Cervera és documentació de l'Estat, que va rebre la Generalitat i estava a l'Escola d'Empresarials i pertanyia al Ministeri d'Educació i Ciència. La Generalitat en cap moment ha traspassat a Cervera documentació pròpia, entre altres coses, perquè no n'ha traspassat encara enlloc.

Rafael Conde: A nosaltres ens van fer arribar una sèrie de paquets dient que era documentació que ens traspassaven. «D'inventaris, no en tenim... Prestatgeries, jo li vaig dir, nosaltres no en tenim. Deixeu-me un racó». Doncs, molt bé, li deixem un racó. Ho sento, aquesta és la realitat.

Pilar Martínez (Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació): Jo volia preguntar-li al Sr. Conde si ha emprès alguna iniciativa, o se li ocorre alguna cosa, per connectar amb la Universitat i aconseguir que els estudiants puguin arribar en condicions a un arxiu i, en fi, no haver de donar quinze minuts de classe introductòria cada vegada. Ho dic també com a interessada...

Rafael Conde: Sí, l'únic que puc dir és que fins fa tres o quatre anys, jo donava

a la Universitat un curs d'Iniciativa a la Investigació en Història Medieval i Tipologia Documental. Durant tres anys, o més, el vaig donar gratuïtament, però va haver-hi un moment en què vaig cansar-me i vaig dir, si no cobro no dono classes, i em van dir, «així ja no té cap interès aquesta assignatura». I sobretot, el gran problema és que la Universitat fa un tipus de recerca molt teòrica, els que no fan la tesi doctoral no tornen a apropar-se als arxius, envien gent sense conèixer les possibilitats... Perquè no hi ha cap professor d'Universitat que s'hagi llegit, mai, una guia d'arxiu. Perquè les preguntes que ens fan els estudiants quan arriben a l'arxiu són tan elementals, que si haguessin llegit el petit fulletó de vint pàgines que ha publicat l'Arxiu de la Corona d'Aragó i que ha estat repartit gratuïtament, no les farien. Hi ha un tall absolut entre investigació i docència. I el que és més important no és ja que no coneguim els fons sinó el sistema d'accés. És a dir, el màxim que sap un universitari és com funciona una biblioteca, amb un fitxer de matèries i d'autors, i punt. El que no comprèn és el joc entre tipologia documental, institució productora i com les seccions en un arxiu no són com la sala 1 o la sala 2 d'una biblioteca, sinó que són seccions institucionals i que tal o tals tipus de dades els trobarà en tal tipus de documents produïts per tal o qual oficina. I per consegüent l'accés a la documentació és radicalment diferent al sistema d'accés a la informació en una biblioteca. Potser algun dia la informàtica podrà resoldre-ho, no ho sé. Però el que passa realment, és que actualment el desconeixement absolut que hi ha del què és en realitat un arxiu és massiu. I el problema és molt greu.

Albert Manent: Jo només vull fer dues petites aportacions sobre aquests arxius que

podien semblar fantasmes. Un és el de la AISS, els antics sindicats verticals, que sé que fa uns anys el va salvar algú però, ara no me'n recordo qui és...

Rafael Conde: Jo! Jo, perquè l'anterior Director d'Arxius Estatals Espanyols, José Manuel Mata, em va comissionar a mi per salvar els de tot Catalunya. Vaig anar a Tarragona, Girona, Lleida i, naturalment, a Barcelona i es va poder salvar el que en aquell moment conservaven. Però, és clar, el problema d'aquesta gent era, com a moltes altres oficines administratives, que conservaven deu, quinze anys com a màxim, excepte algunes localitats; crec recordar que era Cornellà que els conservava des de l'any 39. Una meravella de delegació comarcal de l'Organització Sindical. I ara és a Cervera.

Albert Manent: Bé, hi ha un altre arxiu d'aquests, que sé que està salvat, que és l'antiga Obra Sindical del Hogar que és en una empresa pública de la Generalitat que es diu ADIGSA.

Rafael Conde: Sí, perquè en el seu moment no ens el van poder transferir perquè les cases que havia de fer l'Obra Sindical del Hogar encara no estaven construïdes. Per consegüent, passar tot això a un arxiu històric semblava una mica absurd, ja que aquesta entitat es mantenia amb una denominació o altra i és lògic que tingués els documents al seu abast. Per això no es va transferir.

Josefina Cubells (Arxiu Històric de Tarragona): Sí, jo vull dir que gràcies a la intervenció del Sr. Conde en la recollida de la documentació de la AISS, aquesta documentació de la AISS de Tarragona és a l'Arxiu Històric de Tarragona des de l'any 1978, aproximadament. Aleshores, també el Sr. Manent ha parlat dels arxius d'ADIGSA. Vull constatar que fa, approxi-

madament, un mes tenim l'arxiu d'ADIGSA a l'Arxiu Històric de Tarragona. Però ja que faig aquesta intervenció voldria també parlar una mica de les qüestions que s'han exposat anteriorment. Per exemple, quan diem que la Generalitat no ha ingressat documentació de les entitats o delegacions estatals. En el cas de Tarragona no ha passat així, perquè en aquests moments Tarragona té la documentació de la Delegació de la Vivenda, la documentació de la Delegació d'Indústria, etc. De manera que, ja hi ha un precedent que els arxius històrics de les capitals de província, o potser dintre de les capitals comarcals, han ingressat fons procedents de les delegacions estatals. On estaria en el futur aquesta documentació?

Rafael Conde: El decret de creació de l'Arxiu de l'Administració d'Alcalà d'Henares assignava als arxius històrics provincials la reproducció del model a nivell provincial. El que no es va arribar a fer mai va ser el desenvolupament del reglament, de la reglamentació d'aquesta transferència. Aleshores, el que la documentació de l'antiga Delegació del Ministeri d'Agricultura de Tarragona o de Cuenca, hagi ingressat a l'arxiu històric provincial corresponent és un fet anecdòtic. En el sentit que, no hi

havia una reglamentació que desenrotllés a l'article segon o tercer, la creació de l'Arxiu d'Alcalà d'Henares, que donava als arxius històrics provincials la reproducció del model a nivell provincial. Aquest és el problema, des del meu punt de vista. Sí, pot ser que l'arxiver sigui molt simpàtic i se'n vagi a sopar amb el delegat del Ministeri de tal, i aconseguixi que li doni els fons, però no hi ha una reglamentació desenrotllada, un reglament que doni poder a l'arxiver de l'històric provincial a actuar en aquest sentit.

Josefina Cubells: Bé, efectivament aquest reglament crec que s'ha de fer, perquè els arxius també han canviat de característiques. Però jo diré que hi ha el costum, no solament de recollir aquesta documentació, de les delegacions, sinó, per exemple, documentació de les comptadures d'hipoteques, documentació dels notaris, etc.

Rafael Conde: O el fons de la Companyia de Calaf, que va comprar el meu pare a un drapaire a pes de paper, perquè un dia va veure que un drapaire tenia tota aquesta documentació.

Josefina Cubells: Però això seguirà existint sempre, no?

Rafael Conde: Sí, s'ha de parlar molt.